

Abril.

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.º

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY I - NÚM. 5

SURT ELS DISSABTES

BARCELONA, 24 SETEMBRE 1938

EDITORIAL

Una etapa decisiva, de la política nacional catalana, va a obrir-se la setmana vinent. Es tracta de la propera reunió del Parlament català, l'institució cabdal de la vida d'una nació. Catalunya en els dos anys i escreix de guerra ha passat per diverses visciscituds polítiques que han deixat un feix de legislació, en tots els rams, que es fa imprescindible la seva revisió. Una part de la mateixa la pràctica l'ha posada de banda, altra està fracassant sorollosament, i bona part de la mateixa es fa necessària la seva promulgació definitiva. De l'encert a fer aquesta tria en depèn la sort i l'esdevenidor del nostre país. Es per això, que volem destacar la importància de la propera represa de tasques del nostre Parlament, com, la responsabilitat dels components del mateix en aquestes hores transcendents.

Un partit polític, però, hem d'esmentar. L'Esquerra Republicana de Catalunya. Compta aquesta organització política amb la majoria parlamentària i, com entenem nosaltres, amb l'opinió majoritària del nostre poble. Essent aquestes afirmacions fruit de la realitat dels moments actuals, fan créixer, encara més, la responsabilitat d'aquest partit, així com la dels Diputats afectes a la seva disciplina. Es l'Esquerra Republicana de Catalunya, doncs, la cridada en aquests moments a iniciar una nova etapa política que creiem nosaltres ha d'ésser la darrera, la de la victòria definitiva. Els seus dirigents, els seus Diputats, han de mostrar a Catalunya la falsedat de la imputació que se li fa de portar al damunt paràsits inseparables. Com també, la virilitat del partit, en aquests moments de transcendència històrica innegable. Nombrosos casos s'han donat en els darrers anys transcorreguts que han provat a bastament tal virilitat avui necessària. Sempre ha estat el Partit « Esquerra Republicana de Catalunya » qui ha respost favorablement a les demandes justicieres del poble català. La seva catalanitat insubornable així com el seu obrerisme, ningú podrà posar-lo mai en dubte. Catalunya, també espera avui, que el seu partit no més representatiu respongui al seu clam màxim. Que velli per aquest poble, que mantingui en tots moments el seu prestigi com a poble liberal i demòcrata i que posi fi a tots els signes de descomposició econòmica que puguin existir en l'actualitat. El poble català, en definitiva, espera que el Parlament sobirà vetllarà igualment pel prestigi exterior dels seus Governos i de l'obra legislativa dels mateixos.

I això, cal que ho realitzi l'Esquerra, és necessari que ho recolzi el partit que fundà Macià, que mostri una altra vegada més, que és el partit sortit del poble, i que aquest poble, està compost de ciutadans honrats, que constantment vetllen pel major esplendor i prosperitat de la seva pàtria.

Femina

MAR, TERRA I CEL

Anclat al Port, el gran destructor es balanceja neguitós dirieu, com volent trencar les amarres que el subjecten i fer-se endins de la mar, pels camins invisibles del terreny onejant.

Dins el seu casc enorme, a coberta, uns homes no estan pas menys tranquils que ell. Tot és neguit, formigueig humà. Tot fa preveure els moments precedents a la partença. Anades i vingudes, ordres, moviment. En aquestes, un toc d'atenció: tots els homes es posen als seus llocs respectius; un trepidar misteriós fa remoure el vaixell, del fons de les entranyes del mateix surt un ronc, un crit, un bramul; les ancles deixen el sòl de sorra, l'aigua és remoguda fortament; un suau balanceig, un moviment

llisquent, i amb un altre crit — aquesta vegada dirieu de joia en veure's lliure — sorgit del seu fons de foc i de vapor, el gran destructor es fa a la mar. Al pal major, onejant al vent de salobre, l'ensenyà de la Pàtria.

Es un dels nostres vaixells de guerra no interessa quin; un: això és suficient.

Es un dels vaixells de la República que en un lloc tan honorós han posat i posen el pabelló que els guia. És un dels vaixells que surten a la mar a trobar a l'enemic i a vèncer-lo. És un d'aquest vaixells que fa dir dels seus marins: Són uns braus!

Els nostres marins! Al començ de la guerra, els pusil·lanimes, els derrotistes, feien mofa. ostensiblement, de la nostra

marina, i deien — malauradament amb raó — que la República no tenia marina, ja que quan esclatà la sublevació, els seus caps, feixistes, es passaren a les ordres estrangeres.

Cert, malauradament, repetim. Però no tots els caps es passaren, ni tots els soldats ens deixaren. I el Govern començà la tasca gegantina i costosa, de reconstruir la nostra marina. I silenciament, quietament, modestament, dels vaixells mercants en començaren a sorgir figures, homes, que amb voluntat de ferro i fe republicana, es feren Caps de la marina de guerra. I llavors començà, també silenciament, la tasca gran, immensa, dels nostres marins, d'anar a cercar a altres horitzons, amb els modestos vaixells de què disposava el nostre Govern, el necessari per a la gran lluita que vivim. I un bon dia la premsa ens informava del combat naval sostingut entre la flota enemiga i un dels nostres vaixells; i un altre dia de l'atracament inqualificable dels vaixells feixistes a un de nostre, i un altre dia una altra gesta igualment heroica; i la nostra marina, amb un pas de gegant, com escanà a la marina — ja que no té limitacions ni horitzons —, es situa en primer pla de la nostra guerra. I estem contents i més tranquils, ja que sabem que la nostra costa està vigilada i defensada pels nostres braus marins, de les escames dels moderns pirates.

Els nostres marins! Com no han de lluitar i posar el seu cor i la seva vida tota al servei de la nostra causa, si són fills del mateix poble que defensen?

Quantes vegades, en la tranquil·litat aparent dels seus viatges per alta mar, l'ull alerta, potser acariciant el canó que castigarà al traïdor, el nostre marí deu recordar els seus! El nostre marí, de rostre dur, fort, colrat pel sol, però de cor dolç, com un infant, deu recordar els éssers estimats que allà, a la rera-guarda, dormen tranquils perquè saben que ell ajudarà amb el seu esforç al gran triomf definitiu! Quantes vegades aquella escuma blanca que xoca als flancs del vaixell li haurà semblat la testa nevada de la mare velleja! Quantes vegades l'alateig harmoniós de la blanca gaviota li haurà semblat la quimera feta realitat dels seus somnis per: « quan s'acabi la guerra...! » Quantes vegades aquella mar blava, i clara, transparent, li haurà recordat el fons tot misteri dels ulls bells de l'aimada!

I gira l'esguard enllà d'enllà, vers on hi ha la terra, la terra que l'invasor profana amb la seva bota oprobiosa. Però la terra, aquesta terra única, també té defensors com la mar. També té els seus homes: té els nostres soldats!

L'altre dia en vegérem un de soldat. Això, dit així, no és pas res d'estrany. Se'n veuen tants, ara, de soldats! Bé, sí, però — serà perquè no ens sabem explicar prou bé — aquesta vegada ens el miràrem diferentment de les altres.

El nostre soldat — no l'havíem vist mai, possiblement no el tornarem a veure mai — portava tot l'equip necessari a un combatent de la República.

La manta passada per l'esquena i el pit; la cantimplora penjada al costat dret, el « macuto » a l'esquerra; la testa coberta pel clàssic — i tant simpàtic! — casquet popular; les sabates trepitjaven fort. Tothom el mirava — no sabem què tenia ni per què, però era així —, i ell, inconscient a l'admiració que despertava, seguia avant, endavant.

Segueix, segueix endavant, brau combatent del nostre gloriós Exèrcit, segueix endavant vers on et porta l'ordre

FINESTRELLA

FLORS

Tots els anys, sota aquesta mel de la llum del setembre barceloní, feia bo de veure pels terrats i pels balcons, l'esbatonament de les flors tardorals que creixen en els testos. Any darvera any, en arribar la Tardor, aquestes flors es lliuraven a la curiositat del vianant, orgulloses encara de florir, com un acolorit testimoniatge de la mestressa de la casa.

Aquesta Tardor, però, aquella gràcia acolorida i perfumada ha fet gairebé fallida. La guerra, amb les seves privacions, desvetlla l'enginy més condormit, i les nostres mestresses han arrencat dels testos els geranis i els clavells, les hortènsies i les fúcsies. La llum d'aquest setembre és tant de mel com cada any; però el vianant, si encaixa els balcons i les aixides, podrà contemplar la palpitació d'una altra mena de flors, nascuda, igualment, en els mateixos testos.

Absència perfumada de la pau i presència dolorosa de la guerra! Tot, dintre el món diminut d'un test en un terrat qualsevol de Barcelona.

J. GIMENO-NAVARRO

rebuda: si és al front, portarà dintre teu la visió clara i de benestar de la rera-guarda — les rera-guardes, en temps de guerra, per malament que estiguin, sempre són de benestar comparades amb els fronts —: la tranquil·litat de la llar, el llit tou, la dutxa en llevar-te, la taula parada, el teatre a la tarda, la tertúlia amb els amics, el passeig amb l'estimada — aquell perfum tan seu, tan embriagador! —; el poder llegir la premsa tranquil·lament assegut a la terrassa d'un cafè; el brogit i el ritme de la ciutat; la novetat del bombardeig de la rera-guarda, la reacció dels ciutadans...

Recorda tot això, soldat que estàs al parapet, recorda tot això, i en recorda-ho sents dintre teu més ànim — si cap — per a seguir lluitant com un brau, com un heroi! Segueix lluitant, perquè de tu depèn — en part — que un altre dia — no molt llunyà — el que ara t'ha semblat un somni — tan ràpid ha estat! — del viure uns dies a la rera-guarda, sigui fet realitat. I puguis tornar a tenir el llit tou, la taula blanca, l'estimada amb tu, sempre amb tu; fer el fillet gran, endolcir els últims temps dels pares vellets. I haver contribuït, amb el teu esforç tan personal, a fer la nostra Pàtria lliure i pròspera.

Recorda tot això, soldat de la República, mentre en la quietud del teu lloc de vigia, contemples la plana, les muntanyes, el cel...

El cel, ara tan blau i tan bonic, i tal vegada dintre de poc estarà poblat de diminutes taquetes que agrandint-se cada vegada més, faran que tu i els teus companys us apresteu ràpids a la defensa. Però no cal que temeu tampoc molt, soldats, que també ràpidament, com per obra de la vareta misteriosa d'una fada invisible, en sorgiran també d'altres

de puntets que també aniran fent-se més grans, i que la seva presència us emplenarà de tranquil·litat. I confiadament mirareu, orgullosos, el singular combat que lliurará la nostra aviació.

La nostra aviació! Els nostres gegants de l'aire! Aquests homes — aquests minyons — que amb un menyspreu magnífic de llurs vides, posades al servei de la causa, cavallers de la seva màquina lluent i lleugera, es remunten a l'espai a donar el seu merescut càstig als monstres sense cor, empedreïts com el casc del seu aparell infernal.

Van somrients, els ulls ben desperts; l'orella alerta a destriar, enmig del roncar del seu avió — com el distingeix, la reraguarda, el roncar de la nostra aviació! —, el rum-rum desagradable i fatídic dels assassins d'infants; les mans dirigint segures i valentes el volant del seu «mosca», del seu «xato», d'aquests avions petits i simpàtics que s'han convertit, per obra i gràcia de la valentia i encert dels seus pilots, en l'espantall dels grans bombardeigs alemanys i italians, i en la confiança en el triomf, de la nostra reraguarda.

Ens deia no fa gaire un bon amic vingut per uns dies del front, la sensació de tranquil·litat, de repòs de l'esperit, d'alegria, de confiança, que ells — els soldats — tenen quan els fan de doser les ales de la nostra «Gloriosa». Llavors, quan damunt seu oïxen el parlar mecànic, però desxifrabable de la nostra aviació, es senten més segurs, tenen més ànims per a la lluita, i per tant, són invencibles.

I els nostres aviadors, els nostres soldats de l'aire, com que ho saben la con-

fiança cega, il·limitada que tothom — tropa, marina i poble —, té posada en ells, es fan, saben fer-se, dignes d'ella. I de cada dia se superen. De cada dia castiguen més a l'enemic. De cada dia escriuen una pàgina més gloriosa per a la nostra història.

Aquestes nits passades, aquestes nits de lluna blanca, molt blanca, de firmament estelat i temperatura quieta, com encantada, mentre la ciutat dormia, mentre tot era silenci i repòs, per damunt dels taulats passaven els nostres moderns àngels de la guarda. Les seves ales llueïen estranyament — meravellósament — al reflex de la lluna, el motor roncava baix, baixet — el nostre aviadador sap que l'obrer, el que fabrica els avions que ell pilota, descansa llavors d'un ben merescut descans — segurament aquell infant tan home — quants homes no saben ésser-ho, homes! —, aquell infant al qual li cap l'orgull d'ésser un combatent més de la República invencible, d'ésser un aviador de la Pàtria, base de la llibertat de totes les altres pàtries de l'univers, devia somriure estranyament feliç de veure's vetllant per la vida dels seus germans, devia somriure tot paternalment, ell que és tan jove encara!

I així, els nostres marins, els nostres soldats, els nostres aviadors, tots ells Cavallers de l'Ideal que els anima, fan l'anella invencible que mai res ni ningú no podrà trencar i que enclaurarà, dintre d'ella, com una tenalla d'acer, la cuca verinosa del feixisme que sols amb el seu alè corromput emmetzina els pobles que fien massa de la seva escata lluent.

ANTONIA ABELLÓ

Literàries

A partir d'aquest número, «Abril» començarà a publicar, en exclusiva, «Camins de dolor...» (Poemes de la nostra guerra), recull inèdit del poeta nacionalista, Rafael Massip i Tarragó. La presentació del mateix no anirà a càrrec nostre. Reproduïrem la que feu el nostre dilecte amic i col·laborador d'«Abril», Josep Maria Francés, el dia de la lectura d'aquest llibre de poemes al Casal de la Cultura d'aquesta ciutat.

Amb aquesta nova i important aportació a la part literària d'«Abril», properament s'aniran ajuntant altres noms prestigiosos els uns i altres encara no consagrat pel poble sobirà. L'autor de «Quatre gotes de sang», el poeta del poble, Josep Maria Prous i Vila, tindrà d'ara en endavant companyies agradables en les «Literàries» del nostre setmanari.

R. MASSIP I TARRAGÓ

POETA DEL POBLE

Hom neix poeta, com hom neix alt o baix, gras o magre, blanc o bru. La condició de poeta no es compra ni es ven. I de tots els aspectes de la poesia, aquell que menys es presta a ésser adquirit artificialment és, tot just, el de Poeta popular.

Algú creu erròniament, que per poesia popular s'entén poesia xarona, grollera, primitiva, i que tot allò que s'enclou sota la denominació de «popular» roman al suburbi de la poesia.

Certament que existeix una forma altíssima de l'expressió poètica que no és popular. Una poesia que no es troba pas a l'abast de totes les intel·ligències i que, vestida d'abstraccions, plana damunt la consciència de l'home mig impressionant-lo, però no cisellant-hi cap sentiment.

Tots els nostres respectes per a aquesta forma sacerdotal de literatura poètica. Tanmateix, sigui'n permès de dir que li preferim aquella que per trobar-se a l'abast de major nombre de criatures humanes, significa una eficàcia més resolta i decidida en la domesticació de la fera originària, per mitjà de la lira d'Orfeus.

La literatura popular, la poesia popular, quan són, veritablement, Poesia i Literatura, sobrevien les generacions que les han creades i impressionen les que segueixen.

¿Què no és poesia popular «La Bíblia» en molts dels seus versicles, tal vegada els més bells? ¿No és popular el «Romancero del Cid», tal vegada l'única romanalla artísticament notable

del personatge? ¿No és de la sava popular d'on Jacint Verdaguer copsà de més robust o més delicat que registrem en la seva producció magnífica?

No menyspreem a ulls clucs, els poemes populars, no afectem un posat de super-homes davant llurs poemes, sovint pastats amb bocins de cor i d'ànima.

Moltes vegades, la inspiració artificial i anèmica dels poetes de saló, que esguarden amb menyspreu els populars desapareixerà sense deixar rastre del seu pas, en tant que la fàcil música rimada de l'ànima del poble, viurà segles encara, i arribarà que hom oblidarà l'autor i dirà en citar uns versos: «Autor anònim».

La major glòria d'un poeta és que els seus versos siguin repetits àdhuc en forma anònima, per milions de boques al cap de moltes centúries d'haver-les escrit.

Rafael Massip i Tarragó, és un poeta del poble. Heus ací dues compreses en un sol concepte. Ésser poeta enalteix un ciutadà; ésser del poble enalteix un poeta.

El poeta de cambra, a la manera d'aquell Grillo de la cort d'Isabel II, és un senyor a sou, encarregat de versificar panegírics. Aquesta qualitat no és espiritualment, gens envejable.

El poeta del poble, per contra, no va a cercar cap guany ni cap compensació.

Canta, perquè el cor li ho demana, i la seva veu expressa, sempre, sentiments i estats anímics i de consciència.

Mentre el poeta de saló o de cort, equival a la cantúria postissa del fonògraf, el poeta popular cerca les refilades del rossinyol o de la merla..

R. Massip i Tarragó, és d'aquests. Canta per impuls de dintre que l'empeny a cantar. I adopta per intuïció més que per servitud davant la preceptiva, les normes poètiques més en consonància amb allò que canta i que sent.

I ens trobem que la seva producció poètica, dintre una sorprenent correcció formal, respon meravellósament al que nosaltres tenim per poesia del poble.

I és que, companys, a R. Massip i Tarragó, no li ve' pas d'ara, de la maduresa, la dèria de rimar i fer poesia.

Era un infant encara, que ja es dalia per llegir, a totes hores com una mena de febre, fins al punt que la seva família, n'hagué esment, i va decidir preocupada de consultar el metge..

Aquest, que no era altre que el nostre il·lustre amic el Dr. Jaume Aiguadé Miró, va llucar tot seguit la veritat; i adreçant-se als pares els va recomanar que no entorpissin, ans al contrari, estímulessin per tots els mitjans la dèria de llegir del fill.

I ell mateix, el Dr. Aiguadé, va tenir cura d'aquell jovenet, orientant-lo en les primeres lectures, posant a la seva disposició la seva biblioteca, i fou per ell un vertader guia espiritual.

I aquest, en Massip, llegint, llegint sempre, va fer-se una cultura, i va aprendre tot allò que pot assimilar-se un obrer, al qual el treball manual absorbeix hores i més hores.

I de la lectura, continuada, infatigable, va néixer la predisposició d'aquesta necessitat gairebé física d'escriure que caracteritza el nostre presentat..

Si R. Massip i Tarragó, hagués estat fill de casa bona, hom li hauria donat carrera, i qui sap si avui fóra un dels brillants intel·lectuals de formació universitària que guaiten amb recel i a vegades amb menyspreu als qui no ens hem format a les aules.

Com que la seva vida és la dels obrers catalans, i en té junt amb tot l'honor, tot el dolor, no va pas poguer estudiar, i el seu intel·lecte viu encara de les lectures copioses i eterogènies que el Dr. Aiguadé va voler estimular i endegar.

Tanmateix, Massip honora els llibres llegits i els consells escoltats. Escriu en correcte català, amb accent de patriota i amb patetisme d'home humanitari, allò que li suggereix la contemplació del món.

Això vol dir que en l'etapa actual d'aquest, la guerra ha hagut forçosament d'impressionar-lo i ha cantat la guerra.

Els seus «Poemes de la nostra guerra» són sincers, emotius, traçats dintre la bella simplicitat que tant escau a la forma arromançada. Però ben densos de sentiment i ben rics en imatges evocatives de la tragèdia, amb tots els seus horrors i les seves grandeses.

No dubtem que el selecte auditori, vingut a aquesta primera audició dels «Camins de dolor» de R. Massip i Tarragó, en servarà un record inconfusible. Voldríem que aquesta lectura servís alhora per a valorar un aspecte de la literatura tan digne de respectar com és la Poesia popular, per a situar R. Massip i Tarragó en el lloc que li pertoca com a component d'aquesta gran pugna abstracta que anomenem Poble, i que del poble ix, per a donar-nos en la seva poesia, allò de millor que el Poble té; a saber, l'heroisme i l'esperit de sacrifici.

I

NITS D'ALARMA...

Quantes nits fa que no dorms,
companya, bona companya!...

He sentit el teu panteig
Tota la nit fins a l'alba...
Les ombres del teu neguit
omplenen tota la cambra,
i s'arrapen a la pell
com una tela d'aranya...

Quantes nits fa que no dorms
i lluites amb els fantasmes!...

Jo tampoc no puc dormir,
ni puc aclucar els parpres...
Que sento un trepig de mort
que va rondinant pels aires...
I els xiulets que esquinça el vent
de les sirenes d'alarma!...

Quantes nits fa que no dorms,
i quantes manquen encara?...

R. MASSIP I TARRAGÓ

PRESIDENT MASARYK...

President Masaryk, adéu-siau!
Ja no sou sols una ombra fugitiva,
sinó imatge immortal que resta viva
al cor d'un poble lliure que era esclau.
President Masaryk, adéu-siau!

Ara jo us veig en vostre llit de mort
enllà de les fronteres que ens allunya
ritmant el vostre nom amb Catalunya
qui amb vostra Pàtria fa només un cor.
Ara jo us veig en vostre llit de mort.

En aquesta hora greu, oh President!
que el món s'encén i ve la mal tempsada
que l'allau invasora desfermada
us veig més viu en vostre agençament.
I evoco en vós el nostre President.

Aquell que va deixar un camí traçat,
el bell camí alliberador de pobles,
que només saben defensar els cors nobles
forjadors de la humana Llibertat.
Salut, pels bells camins que heveu traçat!

J. M. PROUS I VILA

DE LA RERAGUARDA AL FRONT

LLETRES AL MEU GERMÀ

II

Estimat Pere:

No em pensava en iniciar aquest epistolari, que d'una manera immediata va riessin les circumstàncies que en la meua lletra anterior alludia i que potser obliguin de variar el títol de «De la reraguarda al front» amb què «ABRIL» ha volgut encapçalar les meves cartes. La meua lletra ha estat cridada! Calia ésser molt curt de vista per a no endevenir que això s'esdevindria; el que passa és que hom gairebé sempre espera que els fets inevitables es produïxin més tard de quan tenen lloc. Però, en fi, no ens preocupem; naturalment que el sacrifici d'anar a la guerra no és per a tots igual, com tampoc són iguals les obligacions que recauen damunt de cadascú. Deixo aquest tema, que consisteix d'interessant, i que reprendre en ocasions successives, observant, mentrestant, l'actitud de molts, els fets dels quals no estan pas en relació amb llurs paraules.

Després d'algunes setmanes de no saber noves teves, i amb gran alegria meua, n'he pogut rebre a la fi, i per elles i també pel que m'ha fet saber un company teu que m'ha visitat, conec l'abnegat sacrifici vostre per a situar-vos a l'actual lloc d'emplaçament. La lletra que has adreçat al nostre amic Lari, i de la qual en tinc coneixement, demostra com es manté ferm el teu esperit i jo no puc menys que felicitar-te, car és en els moments de prova que es coneixen els homes.

Dies enera vàreig tenir una conversa molt interessant amb el nostre amic Joan a qui acompanyava la seva muller Maria. Tu ja saps com és; no és endebades que fa molts anys que ens coneixem. En el fons, en Joan, és un bon xicot, però és impremeditatu i molt agafat a les seves conveniències; tot això fa que de vegades es mostri exteriorment amb les seves manifestacions diferent de com és i que qui no el coneix bé, escoltant les seves paraules, forçosament l'ha de jutjar malament. En la conversa alludida, després d'usar uns arguments molt repetits per ell i per tant ja sabuts, en conèixer noves teves, es lamentà de la guerra en un to fora de lloc en el moment present, i li vàreig haver de contestar que un llibre com el

«Res de nou a l'Oest» de Remarque, que uns anys després de la guerra, quan es publicà, troba igual ressò de simpatia i d'identificació amb el contingut per part de tots els ciutadans de l'Univers que posseïen el sentit d'humanitat, no va pas publicar-se durant la guerra, car això hauria estat d'una inoportunitat manifesta. Una cosa és fer la guerra i l'altra defensar-se de l'agressor sistemàtic.

A més de seguir el curs de les operacions dels fronts de guerra i especialment del de la gesta heroica dels nostres soldats que lluiten a les comarques de la Terra Alta, Ribera, i Segrià, es segueix aquests dies amb viva simpatia, a casa nostra, les incidències del taulell diplomàtic amb relació a Txecoslovàquia, aquesta terra que té tants fets i tantes circumstàncies del tot paral·leles amb el nostre poble i que ara, en complir-se el primer aniversari de la mort de Massaryk (el Macià de Txecoslovàquia), viu uns moments greus a més no poder. La nostra dita d'«Hostes vingueren que de casa ens tragueren» també ells la sofreixen, ja que si bé els sudetes són alemanys, la terra on resideixen és txeca i quan els Govern dels Estats dits democràtics, però que més que res són capitalistes, volen disposar d'aquell país. Tenim encara motius per a creure en un possible redreçament de Txecoslovàquia i nosaltres malgrat l'actitud d'aquest Estat envers els facciosos espanyols, acompanyem amb viva simpatia a la Nació Txecoslovaca.

En l'aspecte literari, aquesta setmana un fet important a remarcar. L'estrena de «La ferèstega domada» al Teatre Català de la Comèdia. L'adaptació de Farran i Mayoral, pulcre a tot ésser-ho, la presentació acurada i la interpretació força perfecte. La incorporació al Teatre de Catalunya d'aquesta obra de Shakespeare és tot un encert. L'adaptador pesa en boca de la protagonista, en el final de l'obra, un mots en honor i lloança de la llengua catalana i del «Poeta dels Poetes», ço que és un bell acabament de l'obra, per tants conceptes mereixedora d'encomi.

Rep tot l'afecte del teu germà
18 setembre 1938. RAMON

por de la mort, com veiem. I no s'havien dedicat gairebé cap d'ells a la carrera de les armes; no eren valents d'ofici. No estaven bregats en les lluites armades, però potser sí que en la lluita per la vida havien sofert amb els altres i per als altres, i en llur dalit d'aminorar els sofriments d'altri, s'oblidaren dels sofriments de si mateixos; el sacrifici esdevingué llur norma. Era per a ells una necessitat i el traspàs fou el corollari. La mort tan temuda pels altres, fou per a ells el coronament d'una vida de sacrificis l'exemple llur els sobrevisqué i la humanitat rebé un nou impuls per a caminar cap a temps millors.

Molts, també, són sacrificats per al bé de la humanitat i no tenen llur nom en la Història, però llur exemple i llur procedir també han tingut eficàcia, també han contribuït al progrés dels humans, i en pensar en ells, un himne d'agraïment surt dels nostres cors i s'eleva vers l'infinit.

I nosaltres, els homes d'avui, els que creiem tenir un grau de cultura relativament elevat, els que ens creiem treballar per al bé de la humanitat, els que sentim fretura perquè la societat actual sigui regida per normes més justes i equitatives, ¿per què sentim encara una mena de temença davant la Mort?... Per què?... Anem ara a esbrinar què és ço que els humans en diuen la Mort.

Sabem que segons la Mitologia gregoromana la Mort era filla del Son i de la Nit, i que s'apoderava dels éssers l'existència dels quals tallava la Parca, que destruïa llur cos i duïa l'ànima d'ells als inferns.

Sabem també que la majoria de les religions positives admetien i admeten la supervivència de l'ànima i que és llur teoria que la mort és, senzillament, la separació de l'ànima i el cos.

Sabem, a més, que els descreguts diuen que és la paralizació o la pèrdua de la sang, amb la consegüent descomposició de la matèria que forma el nostre cos.

La teoria que la mort la determina l'atur o la pèrdua de la sang fou deguda a un gran català, Miquel Servet, que fou cruelment perseguit per la Inquisició i també pels protestants que el cremaren viu a Ginebra l'any 1553.

Aquesta teoria és la més apropada a la veritat i ha estat força ben comprovada, essent ja indiscutible, però Miquel Servet pagà la seva fe i el seu descobriment amb la seva vida, perquè el protestanisme imposava, com el Catolicisme, la creença que la mort era motivada tan sols per la separació de l'ànima i el cos. L'autor d'aquest modest treball creu, senzillament, que la Mort no existeix.

Sembla, de primer, una afirmació gratuïta, però restarà plenament demostrat que no, que és el resultat d'estudis seriosos i de llargues meditacions.

No anem precisament a dir que la matèria no mor, que es transforma; aquesta és una teoria ja massa vulgar, a l'abast de les intel·ligències més rudimentàries, i el nostre propòsit és més enllairat.

Hem parlat de l'ànima i de l'esperit. No anem a entrar en les teories esperitistes ni teosòfiques encaminades a de-

mostrar la diferència que hi ha o pot haver-hi entre l'ànima i l'esperit.

Segons el Cristianisme, l'ànima i l'esperit és una mateixa cosa; per a simplificar, admetem-ho així.

Què és l'ànima o l'esperit? Alguns, els ateus, neguen en absolut la seva existència. D'altres l'afirmen com a cosa indiscutible, però uns i altres no saben presentar més que teories, però res d'innegable; cap d'ells no ha pogut ni pot provar-ho.

Hi ha les teories teosòfiques que són les que ho expliquen de faiso més satisfactoria que no pas les religions positives, però són teories, i baldament la Teosofia és una doctrina que cada dia té més adeptes tot i havent-hi entre ells homes de saviesa extraordinària. No han aconseguit donar una explicació científica. Es deixen portar per les ales de la fantasia; ens pinten un món o mons millors, un més enllà per a repòs per als bons, però no per als dolents, per a retornar després a reencarnar i començar altra vegada una existència com l'actual on tot són lluites, amargueses i sofriments, per a pagar els torts fets i els greuges inferits en existències anteriors, fins a poder reunir-se, un cop purificats, amb els Deves, o siguin els Mestres, éssers lluminosos que guien els destins de la humanitat.

Aquesta teoria respecte l'existència de l'ànima i el més enllà és vertaderament admissible; sembla la més raonada i per a la nostra manera d'ésser, per la nostra psicologia, i fins i tot sembla la més adient, la més plena de lògica i la de moral més enlairada, però l'excessiva espiritualitat d'aquesta teoria deixa uns llacunes difícils d'emplenar.

Tenim, d'altre banda, els descreguts, els ateus, que pretenen, però no poden demostrar, que l'ànima no existeix. Són molts els homes de ciència que ho creuen així i les teories Darwinianes han tingut molts adeptes. Diuen que l'home ve dels antròpoids superiors, que aquests són resultat d'encreuaments de varietats d'altres animals l'origen dels quals es remunta a les primeres edats geològiques. Aquesta teoria respecte l'origen de l'home també és admissible, però no aconsegueix demostrar la no existència de l'ànima ni tampoc la d'un principi creador que regula la marxa dels universos que roden per l'infinit.

De més, creiem que l'home és quelcom més que un munt de carn per a podrir, que és quelcom més que un exemplar de l'escala zoològica; creiem tenir en nosaltres un altre jo que ens impelleix a fer bé, que ens dona el do de l'abstracció, atribut de l'home solament i que és el Jutge que tots portem dins, que ens dona l'íntima satisfacció de les bones accions i ens retreu les que no són. Això, aquest jo, aquest Jutge, que molts en diuen la consciència, no és producte d'un mateix. No és possible que la intel·ligència ni la ment siguin filles de la matèria, perquè la matèria és massa basta per a produir una intel·ligència privilegiada ni una mentalitat superior.

(Seguirà).

Assaig

LA MORT

I

La nostra insignificança

La Mort!... Heus aquí un mot esfeïdor per a la immensa majoria dels mortals, que esvera igualment els escèptics que els supersticiosos; un nom el significat del qual, perquè és desconegut per gairebé tots els mortals, pertorba llur ment per comptes d'aclarir-la. És el mot que dona més pena i més sobresalt, el que fa més por, perquè se'ns presenta a tots com un interrogant horrorós i ineludible, del qual no pot defugir-ne ningú.

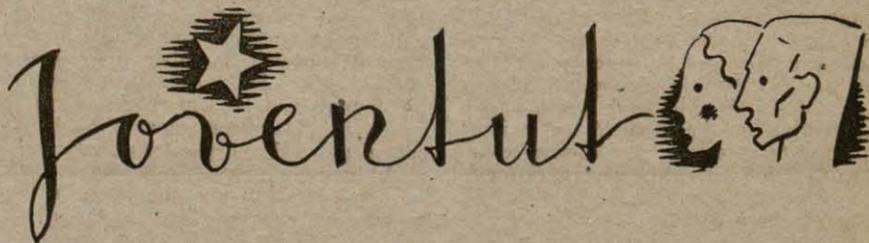
I aquesta temença, aquest esverament que produeix aquest mot que gairebé tothom considera fatídic, no és res comparable amb la por que motiva el traspàs, la mort en si. I hem de dir, en veritat, que no són tan sols la gent supersticiosa ni els ignorants els que li tenen més por. Moltes persones que hom considera entenimentades i fins i tot honorabilíssimes perquè ningú no els pot retreure res, també la tenen por, i en aquest cas, aquesta temença ja no és justificada.

Es perfectament explicable que faci por el sofriment, car no tots els organismes tenen el mateix grau de sensibilitat, i ço que fóra un sofriment lleugeríssim per a uns és a vegades insuportable per a un altre; però el traspàs, la mort, que signific agairebé sempre l'aca-

bament d'una existència de lluites, de desenganys, de sofriments, d'amargueses i de desesperació no és, no hauria d'ésser cap motiu de temença per part d'aquells que es creuen que porten una vida exemplar.

Sabem que els homes superiors, els que més directament han contribuït al progrés de la humanitat, els que han ofrenat i sacrificat llurs vides per a servir un ideal o per a minvar els sofriments dels seus consemblants, han sabut mirar la mort cara a cara i no han volgut fer cas dels convencionalismes socials ni de la benestança que els oferien els refinaments de la civilització. Han sacrificat les seves vides sense vanitat, sense ni desig de glòria, sense ni esperar que la posteritat recordés el seu nom. Cregueren, senzillament, que complien un deure, un deure que s'havien imposat ells mateixos i que, per tant, no els era exigít. I a vegades eren o han estat herois anònims, màrtirs de l'ideal, víctimes propiciatòries que oferien, sense recança, el sacrifici de llurs vides per a servir d'exemple, com a estímul perquè la humanitat esdevingués millor. I a vegades, quant més modest, quant més humil ha estat el màrtir de l'ideal, més gran ha estat el seu triomf, més esplendorosa la seva glòria.

I aqueixos homes vertaderament superiors, que n'hi ha hagut en tots els temps i en totes les races, no han tingut

ÈTICA MARXISTA

Per als catalans que tenim el costum tradicional en nosaltres, i tan antiga com els orígens de la nostra constitució, de regir-nos per un règim de legítima democràcia que enquadra tots els actes dins unes normes marcades per la correcció i la naturalitat, ha estat una sorpresa veritable el presenciar els escarafalls d'ètica encarcerada de què presumeix els marxistes.

Disciplina de ferro que exigeix ridícules pròpies de monarques capriciosos i que realitzades sota un altre signe causarien la indignació popular: devassalls de dialèctica sofista, credencials, presentacions, salutacions i tantes d'altres coses que componen l'ordre del dia dels aristòcrates revolucionaris, i que primer ens divertiren en ésser-nos presentades sota l'aparença de fragments d'opereta esdevenen ara intolerables, quan pretenen imposar-se damunt la nostra manera d'ésser, que pel sol fet d'ésser nostra volem veure respectada per aquells que sense autoritat moral per a fer-ho volen desvirtuar-la amb innovacions ridícules.

A Catalunya la paraula d'un home és apreciada en el seu just valor: a Catalunya parlem clar i els nostres mots interpreten amb justesa els nostres sentiments: a Cata-

lunya l'individu és respectat i no es converteix sense objecte en un punt dins una magnífica parada que contempen mitja dotzena de senyors que un hom designa amb noms estrangers ben complicats, car tenim el costum de passejar-nos tranquil·lament per on ens plagui sense que ningú ens faci marcar el pas.

Cal que tothom ho tingui ben entès. La nostra consciència, no ens permet emmotllar-nos a certes absurditats. Especialment, la nostra joventut, aquesta joventut heroica que mort al front no permetrà que en cap moment hom cregui que ella perd la vida per a canviar de tirà: que ella està suportant totes les penalitats per obra i gràcia de la mai prou admirada oradria d'uns Cicerons divins que han confós un poble amb un ramat de bous.

En conseqüència no permetrem més imposicions. Aquells que creguin poder manifestar a casa nostra les seves qualitats, han de reportar-se el més ràpidament possible per a evitar-se un desengany força dolorós, car més tard o més d'hora ens obligaran a imposar-nos i a desfer els equívocs amb mitjans radicals.

Així com hem proclamat mantes vegades que érem incompatibles amb una organització econòmica forana que no s'adaptés a les nostres característiques racials, hem de proclamar ara que som incompatibles amb les ridícules que algun senyor inventa per a simular una revolució.

Som revolucionaris de bo de bo. Al llarg de la nostra història hem vingut demostrant-ho amb actuacions efectives de ressonància en tot el món. I és precisament per aquesta circumstància, és precisament perquè volem que la humanitat camini contínuament vers al perfeccionament pel que odiam les parades i les coses o actes que tot simulant-la no fan sinó retardar i impossibilitar la nostra obra.

Desitjarem que quedés ben entès.

JOVENTUTS FEMENINES

Per LLUM VALLS

Es després de la revolta que esclatava el 19 de juliol que es ve parlant amb la insistència que caracteritza aquest tema de les joventuts femenines. Fins llavors la dona jove que sentia la necessitat que ha de menar la totalitat del nostre poble: la necessitat de l'alliberació de la pàtria; la necessitat d'actuar per a restituir en el seu lloc la Catalunya d'ahir; de la manera més lògica i més conscient, junt amb els homes, portant una tasca semblant a la seva en intensitat i qualitat, treballava dins l'organització juvenil.

Els nuclis femenins, quan existien no tenien altra finalitat que la d'organitzar la dona perquè estigués disposada a actuar com element d'ajud dels perseguits per l'opressió. Normalment, però, l'escàs nombre de dones enrolades a la política actuaven en el sentit ampli-sim que ja hem indicat.

Semblarà absurd, doncs, que després de dos anys de lluita sagnant sostinguda per afiançar el triomf de la llibertat i de la democràcia, la dona abandoni la seva antiga posició, cent vegades més lògica, i més natural, producte del nostre avenç, per agrupar-se en seccions femenines que actuen amb personalitat pròpia, i quasi bé divorciades, de la resta de la joventut.

Semblarà paradoxal i algú gairebé no trobarà contraproduent, que per comptes d'aprofitar el moment i les garanties que ens dona la legislació actual, la dona es constitueixi en un nucli més, que treballi amb directius pròpies i independents, a les que condueixen l'actuació de la joventut masculina.

Efectivament, però, no existeix cap motiu que provoqui estranyesa. La dona en constituir-se en organitzacions, ja dependents d'un partit polític, ja independents d'aquest, no cedeix la seva actual posició; no s'allunya del seu lloc de treball; no tracta d'entronitzar l'antiga organització femenina, de finalitats filantròpiques, caeu d'ignorància i absurditat. La seva posició és, precisament, un nou sacrifici que fa a l'holocaust de la pàtria de la llibertat: obeeix al seu desig de col·laborar d'una manera efectiva en l'elaboració del triomf antifeixista. Exclosa per la seva constitució física, per les característiques del seu sexe, de molts dels aspectes de la lluita, però amb el desig fervent de

treballar des d'allí on la seva tasca pugui ésser profitosa, té la necessitat d'agrupar-se per fer sentir la seva veu, perquè d'una manera organitzada, mitjançant una visió de conjunt, hom compregui la seva necessitat i li permeti desenvolupar l'actuació que ella propugna dur a terme.

S'organitza per treballar d'una manera eficaç i per exigir, si cal, que la comprensió, no li barri el pas i li permeti estendre's fins on ella desitja; ésser el complement intel·ligent i eficaç del lluitador, treballar, organitzar, propagar en la reraguarda abandonada pels homes en pro de la causa que ens mena.

I això no és una claudicació. Precisament perquè la joventut femenina vol ocupar amb dignitat els llocs que han deixat buits els soldats, és capaç.

Perquè la nostra joventut no trobi de retorn, una Catalunya decaïda, que mostri d'una manera patent les calamitats de la guerra, ens eduquem en els aspectes de la nostra preparació és deficient o nul·la.

I en aquestes condicions, la nostra actuació actual no és sinó la preparació perquè quan vingui l'instant de la fusió definitiva, perquè quan acabada la guerra, Catalunya precisi de tots els elements per afiançar el seu triomf, nosaltres estiguem disposades a col·laborar amb la nostra personalitat de joventut; amb la consciència de la que pot marcar i no ha d'acceptar la dreuera que condueix a la fita que ens imposa l'ideal.

La nostra actuació, és l'afirmació categòrica, de l'esperit que la comprensió actual, en referir-se a nosaltres, ha deixat patentada en les lleis.

Cal, en conseqüència, que aclarit aquest dubte, no hi hagi cap perjudici que impossibiliti les nostres dones per a venir a treballar com el moment i la seva gravetat els demana. Les que sentien en el seu esperit rebel, humiliació a l'aparent renúncia que sembla marcar la nostra posició ja saben que aquesta no existeix; les incapacitats encara per actuar com la democràcia proclama — encara desgraciadament n'hi ha — saben que poden capacitar-se en un període breu.

La tasca espera un esforç general per a poder-se realitzar. Totes al treball!

MASSARYK

Per FRANCESC PADRÓS

«Havem jurat davant vostre que seríem fidels al vostre ideal i sabrem mantenir la paraula donada... Estem disposats a tots els sacrificis i complirem el nostre deure en tots moments, defensant l'herència que de vos rebérem... Txecoslovàquia serà el poble lliure fill de la vostra obra creadora.»

Aquests han estat els principals paràgrafs pronunciats per l'actual President Benes el passat divendres dia 14, a la necròpolis de Dany, en el primer aniversari de la mort de l'home més gran dels europeus contemporanis: Massaryk.

Foren sinceres aquestes declaracions? Txecoslovàquia resistirà a qualsevol pressió estrangera vingui d'on vingui? Preferiran la guerra abans d'ésser esclavitzats?

Deixem per a contestar aquestes preguntes i parlem de Massaryk, de l'«avi» dels txecs, i potser podrem deduir-ne la línia que aquest poble lliure ha de seguir, si, com

ha dit Benes, el successor i deixeble del restaurador d'aquell país, aquest «complirà amb el seu deure en tots moments».

De nacionalistes progressius, com Massaryk, pocs poden trobar-se en la història contemporània d'Europa. Tan sols amb el seu sacrifici i sinceritat, arribà a ésser proclamat President de Txecoslovàquia. De la seva vida per l'ideal, aconseguir l'alliberació dels txecs i eslovacs (cal recordar que Massaryk era eslav) del jou dels Emperadors d'Àustria, tots els nacionalistes de cor en poden treure grans ensenyances. És veritat que passà per un vertader calvari abans no li fou feta justícia: traïdor li deien les organitzacions polítiques de Praga i traïdor li digueren els alemanys en defensar les llibertats del seu país al Parlament austriac. Però Massaryk, que entenia que la política havia d'ésser quelcom més que l'arribisme i el viure del soborn, arribà a ésser comprès i estimat de tots. Dos episodis d'aquesta espontaneïtat del seu poble envers ell, van produir-se en la seva vida.

El dia que va ésser presentat per primera vegada a les legions txeces, reunides a Rússia, per a lluitar al costat de la «Petita Entesa», sense que aquestes l'haguessin conegut mai, van elegir-lo dictador. L'altra, la proclamació de President de Txecoslovàquia per part de l'Assemblea Nacional, on hi eren representats els amics i enemics del mateix, trobant-se tan lluny de la seva Pàtria en aquells moments, a Nord-Amèrica.

Com va iniciar el seu camí d'alliberador del poble txec? Mitjançant la propaganda honesta i la creació de les milícies txeces per a ajudar els aliats. Recorregué el món enter portant en ell el problema nacional de la seva terra. França, Anglaterra, Rússia, Japó, i per damunt de tot Nord-Amèrica.

Fou Massaryk qui convencé a Wilson a reformar els seus 18 punts de la Pau de Versalles en el que es referia a l'imperi austriac. L'alliberació de Txecoslovàquia fou obra personal d'aquest genial professor de filosofia de la Universitat txeca de Praga. Quina obra més gegantina la seva!

La seva visió clara al portar a concebre el problema de les minories nacionals a l'unión del problema social. La qüestió txeca — deia Massaryk — és una qüestió social. No en va la primera llei que signà com a President de la República, fou la de la implantació de la jornada de quaranta-vuit hores, que per a l'obrer txec, sotmès a l'esclavatge pels Habsburg, representava una verdadera alliberació. La revolució nacional txeca fou concebuda per Massaryk no sols com a revolució nacional, sinó també com a revolució social.

«Una Nació petita en dret internacional — deia Massaryk en un míting celebrat el primer d'agost del 1917 a la Universitat de Kiev — té la mateixa significació que en dret civil té l'home considerat de condició humil. El que representa per a l'home de condició humil la solució de la qüestió social, representa igualment, per a les nacions petites, l'enorme lluita que menem nosaltres». I afegia: «Haureu sentit a dir per part dels socialistes russos, que el principi de les nacionalitats és xovinista. És que, per bé que socialistes, no han comprès el que nosaltres txecs, coneixem pregonament, o sigui, que la qüestió nacional és una qüestió social». Quina línia política nacionalista més igual que la nostra amb referència a Catalunya!

Massaryk no desconeixia els seus problemes interiors, i per tant, també el preocupava la qüestió tan palpitant en l'actualitat: el dels alemanys sudetes. Amb quina fermesa, però, s'oposava al pangermanisme alemany avui nomenat nazisme!

«Alemanya — afirmava Massaryk parlant d'aquest afer —. És troba en la rara situació de tenir minories alemanyes a Suïssa, Bèlgica, Dinamarca, Itàlia, Bohèmia, Hongria i alguns grups a Iugoslàvia». Però pel que és referia als sudetes deia que aquests estaven al seu país des de feia diversos segles i vivien units econòmic i culturalment amb aquell. «Però també nosaltres — replicava amb energia — tenim minories txeces en territoris alemanys, sobretot obrers que són tractats per aquells amb el vell costum austriac, el de l'esclavatge». I d'ací no és movia.

La seva convicció democràtica i liberal no hi podia fer res més davant l'ideal pangermànic dels alemanys d'anexió de tot Europa.

«Després de nosaltres — profetitzava Massaryk —, li tocaria el torn a tot el centre europeu i l'est d'Europa. Trieste i l'Adriàtic amb vistes al canal de Suez havien d'ésser les fites posteriors de la línia Berlín-Bagdad». La política d'agressió de l'actual nazisme era profundament advertida i coneguda per aquest home clarividet. Quan se li preguntava si temia quelcom en quant a la integritat del seu Estat, contestava: «La nostra decisió bèl·lica en la gran guerra, per mitjà de les legions, aconseguiren la nostra llibertat. Com pot comprendre's, també avui sabrem lluitar per a defensar-nos. Ni la por, ni la indecisió ens farien capitular...»

¿Complirà, Benes, el seu successor, la paraula donada el passat dia 16 davant la tomba de Massaryk?

CARNET INTERNACIONAL

Escrivim aquestes notes quant existeix el sentiment general de un triomf ressonant de la política de Hitler. Efectivament, el seu prestigi personal ha sortit molt reforçat, després del viatge de Chamberlain a la seu del pontífex màxim del racisme.

Com remarca tota la premsa mundial, es el primer cas en la història, que un primer ministre de S. M. Britànica es desplaça a visitar al Cap d'un Govern estranger sota la pressió de l'amenaça. De sobra ens consta l'argumentació amb que es preten justificar el gest de política anglès, és la seva voluntat de defensar la pau, evitant la guerra de totes passades.

Vertaderament, la finalitat mereix tots els sacrificis i no regatejar l'aprovació, a qui no dubta en exposar el seu prestigi i el de un gran imperi per tal d'evitar les calamitats de una guerra general. Ara bé, el prestigi d'un home públic, si es perd, no és en definitiva, una pèrdua irreparable, ni per la humanitat, ni pel seu propi país. La disminució del prestigi d'un gran poble com l'anglès, pot representar unes conseqüències imprevisibles, no sols per l'Imperi, ans bé per tota la humanitat.

Es en aquest últim aspecte que per a nosaltres té importància el joc de la política exterior en aquests darrers temps, puig que els fets que succeeixen en un lloc del nostre planeta, tenen avui indefectiblement ressó en totes les parts del mateix, i no hi ha dubte que aquesta repercusió, és més ineludible quant es tracta del nostre continent.

La cessió de la Gran Bretanya i fins podem dir la pleitesia que de fet els seus governants rendeixen al dictador alemany, deu traduir-se forçosament en una sobrestimació del poder d'aquest últim, per tots els pobles del centre i orient europeu. El prestigi de França que fa pocs anys era indiscutible per Polònia, Hongria i les nacions de la Petita Entesa, després de la seva defecció vers l'amiga fidel, Txecoslovàquia, com restarà? És inútil buscar subterfugis i explicacions; totes les nacions que més pròxima o remotament, és puguin creure amenaçades per la força d'expansió d'Alemanya, és molt probable, per no dir segur, que buscaran la protecció i amistat del III Reich, conformant-se en girar sota la seva òrbita, abans d'exposar-se a ésser absorbides paulatinament i successiva, perduda l'esperança de veure's defensades pels qui un dia ho prometeren i fallaren després lamentablement.

Si la nació Txecoslovaca portada del seu patriotisme i seguint l'exemple dels pobles ibèrics no es decideix ella sola a la lluita, cosa imprevisible, o bé el triomf assolit pel Führer no li fa perdre la serenitat, portant-lo a noves exigències, que no puguin admetre, malgrat la seva capacitat de claudicació els governs de les democràcies. L'edèu ven dor del dret internacional i de la convivència entre els pobles, no pot ésser més pessimista quedant consagrat pel pròxim esdevenidor, l'èxit de la política d'agressió, el dret del més fort. S. FIGUERAS

Imp. Elzeviriana i Llibreria Camí, E. C. - Barcelona